

KJELLBERG, LENNART

**Berättelse om en i vetenskapligt syfte till
Lesbos och Mindre Asiens vestra kust Mars-
Maj 1900 utförd resa.**

Uppsala
1900.

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Res. Arbet.
(Rn)
o

BERÄTTELSE

OM EN I VETENSKAPLIGT SYFTE

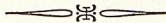
TILL

LESBOS OCH MINDRE ASIENS VESTRA KUST

MARS—MAJ 1900 UTFÖRD RESA

AF

LENNART KJELLBERG

UPPSALA 1900

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

Kungl. biblioteket

0 0000 000036018

Genom Hans Majestät Konungens och flera enskilda personers högsinnade frikostighet har ett belopp af omkring 10,000 kronor ställts till mitt förfogande för utförande af arkeologiska undersökningar inom området för den gammalæoliska kulturen, hvilket, såsom bekant, hufvudsakligen omfattar nordvästra kusten af Mindre Asien med ön Lesbos. Då den turkiska lagstiftningen, i hvad den rör vetenskapliga företag af denna art, icke medger, att en ansökan om tillstånd till en arkeologisk gräfnings utförande omfattar mer än en enda, noga begränsad och med en vidfogad karts-kiss illustrerad plats, var det för företagets lyckliga resultat af yttersta vikt, att en preliminär undersökning, utförd med den största möjliga omsorg, föregick valet af gräfningsplats och ansökningens inlämnande till turkiska regeringen. Utan personlig bekantskap med de lokala förhållandena och på ort och ställe inhämtade upplysningar skulle ett sådant val lätt kunnat leda till mycket obehagliga öfverraskningar.

I sällskap med min vän doktor Joh. Böhlau, som oegennyttigt och af rent vetenskapligt intresse utlofvat sin medverkan vid företagets utförande, anträdde jag i midten af Mars detta år färden till Kostantinopel för att därstädes uppvakta Excellens Hamdi Bey,

hvilken i sin egenskap af riksantikvarie äfven har att pröfva och yttra sig om alla inkomna ansökningar om tillstånd till arkeologiska gräfningars utförande inom det turkiska riket, samt den svenske envoyéen, grefve Steenbock, med hvilken jag förut korresponderat angående mina planer. Med förekommande välvilja mottogs jag i det ståtliga svenska ministerhotellet vid Grande rue de Péra, och månget klokt råd af den erfarne diplomaten och grundlige kännaren af turkiska förhållanden har kommit mig och, såsom jag hoppas, mitt företag väl till pass. Den icke mer unge Hamdi Bey, skaparen af det härliga antikmuseet i Tchibili kiosken, där de underbara, i närheten af Sidon funna marmorsarkofagerna i sin bländande, af tiden skonade skönhet bära vittne om denne märklige mans energi och talang, visade oss den största älskvärdhet och inlät sig i ett längre intressant samtal om våra planer, i hvilket den vetenskapligt bildade mannen med lätthet spårades bakom världsmannens lekande kåseri.

Från Konstantinopel reste vi först till Lesbos, där vi dröjde i tvenne veckor. De urgamla städernas Mytilene, Pyrrha, Arisba och Antissa stadsplaner undersöktes grundligt i synnerhet med afseende på begravningsplatsernas läge med ledning af Koldeweys kartor i hans förträffliga topografiskt-arkitektoniska verk "Die antiken Baureste der Insel Lesbos". Af dessa gamla städer är endast Mytilene ännu en boningsort för människor, ja en jämförelsevis betydande stad på omkring 20,000 invånare med det officiella namnet Metelin. Där fordom Pyrrha låg med sina ännu delvis väl bibehållna murar, sprang vid vårt besök en hare upp ur buskarne strax bredvid

oss, och på den lilla i hafvet utskjutande halfö, där lämningarna af det gamla Antissas akropol ligga gömda under ett genuesiskt fästes tegelstensruiner, skrämde vi upp en räf.

Efter afslutad rekognosceringsfärd på den i sångens häfder så frejdade, fruktbara och natursköna ön begåfvo vi oss till Smyrna, hvarifrån vi företogo flera liknande utflykter till platserna för de antika städerna Kolophon, Lebedos, Erythræ, Klazomenæ, Neonteichos, Larisa samt Gammal-Smyrna, som låg på en annan punkt, ehuru ej långt ifrån det i hellenistisk tid anlagda Ny-Smyrna. Dessutom lyckades det oss på en af dessa färder att konstatera tillvaron af en hittills obekant antik stad vid Moldovan på halfön Kará-Burnú.

Hvad resultatet af dessa våra arkeologiskt topografiska undersökningar vidkommer, så måste i första rummet resans hufvudsyfte anses vara vunnet: att finna en inom det æoliska, resp. nordjoniska kulturområdet belägen plats, på hvilken enligt alla indicier arkeologiska gräfningsböror föra till ett i vetenskapligt hänseende gynnsamt resultat. Denna plats är det gamla Larisa vid Hermaflosflodens nedre lopp, några mil norr om Smyrna. Larisa grundlades af æoliska kolonister och är utan tvifvel en af de äldsta härdarne för den æoliska kulturen, hvilken, som bekant, gifvit upphof åt Sapphos och Alkæos' sånger, och medelbart skänkt oss Iliadens odödliga mästerverk. Dock synes staden tidigt ha förlorat sin betydelse, kanske på grund af afståndet från hafvet, som man under den äldsta tiden af fruktan för sjöröfvare ej gärna ville ha i sitt omedelbara grannskap. De på

den ganska vidsträcka, i flera terrasser delade bergsplatå, där den äldsta staden med sina helgedomar och andra offentliga byggnader hade sin plats, öfverallt i förvånande stor mängd förekommande vasskärfvorna från den grekiska keramikens äldsta perioder gifva oss grundad anledning att hoppas, att systematiskt utförda gräfningar på denna plats skola skänka oss bilden af en antik stad från en tid, som hittills varit i alltför ringa grad känd, och som dock är så viktig för en djupare förståelse af den helleniska kulturens utveckling. Öster om den äldsta stadens område lyckades det oss att konstatera tillvaron af en, efter allt att döma, mycket gammal begravningsplats samt i vester murade grafkamrar på ett betydligt djup. I synnerhet dessa senare styrka oss i vårt hopp att här kunna göra viktiga och rikhaltiga fynd.

På grund af dessa iakttagelser beslöt jag att för min gräfning välja just denna plats, och i öfverensstämmelse därmed inlämnades till turkiska regeringen i början af Juni en anhållan om en kejsarlig fermans erhållande för detta ändamål. Jag anser mig böra tillägga, att detta val inglunda var lätt, då på flera af de af mig besökta och undersökta platserna ganska tillförlitliga tecken, af hvilka man kunde sluta till tillvaron af vidsträckta nekropoler från det sjette förkristna århundradet, förefunnos, såsom flerstädes i närheten af Gammal-Smyrna, Kolophon, Erythræ, Antissa och Pyrrha. Det skäl, som bestämde mig för Larisa, var framför allt, att man här kan hoppas på rikhaltigare och mera sammanhängande fynd från en äldre period. Dock bör jag icke dölja, att i närmaste sammanhang med den här föreliggande uppgiftens omfattning och mång-

sidiga karaktär står sannolikheten af större kostnader i och för dess förande till ett lyckligt slut. Under förutsättning af den turkiska regeringens bifall till gräfningens utförande är det min afsikt att våren 1901 skrida till verket, då till följd af en vid mitt andra besök vid Kolophon ådragen svårare lungsäcksinflammation de med en utgräfning i Mindre Asien förbundna strapatser och kroppsliga umbäranden före denna tid äro mig af läkare förbjudna.

Såsom vid en ej alltför kort vistelse i ett land, så rikt på minnesmärken från en svunnen storhetstid och dock jämförelsevis så föga genomforskadt, var att vänta, lyckades jag vid sidan af min egentliga uppgift vinna några vetenskapliga resultat, af hvilka jag redan nu antydningssvis vill nämna några. Min speciella vetenskapliga uppgift närmast faller fyndet och förvärfvet af talrika skärfvor af i Klazomenæ förfärdigade vaser, af hvilken fabrikation förut endast ytterst få exemplar voro kända. De sprida ljus öfver mången förut dunkel punkt i det nordjoniska måleriets historia. Vidare lyckades det mig att försäkra mig om några prof af en hittills obekant dekorationsstil, i hvilken æoliska och joniska elementer blanda sig med hvarandra på ett egendomligt sätt.

Fjärmare från min hufvuduppgift ligga de topografiska resultatena, af hvilka det viktigaste redan omnämts. Dessutom anser jag mig för bestämmandet af det gamla Klazomenæ's läge, om hvilket olika meningar gjort sig gällande bland topograferna och filologerna, som syssla med hithörande frågor, vunnit några nya synpunkter, som föranleda mig att antaga en från den allmännast omfattade åsiktens något af-

vikande lokalisering. Dock måste jag på grund af den begränsning af tiden, som fullföljandet af min hufvuduppgift ålade mig vid mitt besök å dessa platser, till min nästa resa i dessa trakter spara de för en vetenskaplig publikation nödiga, närmare lokala undersökningarne.

Kostnaderna för denna tre månaders rekognosceringsresa har jag beräknat till 4,000 francs — i verkligheten hafva de varit icke så obetydligt större — och för själfva gräfningarne återstå sålunda 7,500 fr., hvilken summa i betraktande af de stora uppgifter, som i Larisa vänta på sin lösning genom spaden, kan synas obetydlig. Dock kan utan tvifvel med denna summa en mindre gräfning utföras, som för vetenskapen torde kunna få den betydelsen att i vidsträcktare och för arkeologiska frågor intresserade kretsar fästa uppmärksamheten på denna för den äldsta grekiska kulturhistorien så eminent viktiga plats. Äfven med de ringa medel, som för närvarande stå till mitt förfogande, synes mig därför det hoppet ej vara alltför djärft, att mina arkeologiska undersökningar på klassisk mark skola leda till för vetenskapen värdefulla och för mina högsinnade gynnare och det svenska namnet hedrande resultat.

Potsdam i Okt. 1900

Lennart Kjellberg.

www.books2ebooks.eu